

ELSELINE KNUTTEL, KINDERBOEKENUITGEVERIJ INKTVIS:

‘EEN BOEKPRODUCTIE HEB JE NOOIT honderd procent onder controle’

FOTO WOUT JAN BALHUIZEN

Ik had zin iets nieuws te ondernemen. Al jaren werkte ik met kinderboeken. Eerst kort in het onderwijs, daarna in de bibliotheek. Ik wist veel over deze boeken, maar niet hoe ze tot stand kwamen. Ik besloot de parttime opleidingen tot uitgever en bureauredacteur aan de Boekacademie in Amsterdam te volgen. Zal ik bij een uitgeverij solliciteren, dacht ik nadat ik een jaar later de papieren op zak had. Maar waarom niet zelf een uitgeverij beginnen? Ik ben geen zakenvrouw, maar leerde in de opleiding alles over begroten en calculeren. Ik ben het avontuur toen voorzichtig begonnen met de serie *Boekje open*. Ik had geen startkapitaal, wél veel verstand van jeugdliteratuur. Door mijn ruime ervaring wist ik precies waar op het gebied van kinderboeken vraag naar was: een gids voor ouders en leerkrachten waarin ze kinderboeken over een bepaald thema konden vinden. Mijn eerste *Boekje open* had als thema "Lichamelijke handicaps". Het geld om het boek te produceren, haalde ik binnen via subsidies van twee fondsen. Na acht maanden, in juni 1996, hield ik de titel in mijn handen. Ik had het laten schrijven door een auteur uit mijn netwerk. De drukker koos ik na verschillende offertes vergeleken te hebben. Ik bekeek het boek en zag dat de coverkleuren niet goed waren gedrukt. Ik was zo

kwaad op de drukker, dat deze het meteen opnieuw heeft gedrukt. En erna nog een keer... want er was iets mis met het formaat van het boek. Zo beleefde mijn eerste boek al direct drie drukken... Omdat je een boekproductie nooit honderd procent onder controle kunt hebben, zorgt dat soms voor een grote spanning. Niet altijd prettig, maar mijn werk is in ieder geval nooit saai. "Never a dull moment" roep ik maar.

De serie *Boekje open* was voor mij een geweldige vingeroefening om

het uitgeefvak te leren zonder financieel risico te lopen. Ik heb de boekjes bijna allemaal verkocht, een herdruk heb ik nooit overwogen. Alle technische kanten van het vak heb ik op deze manier relatief veilig geleerd. Ik wist nu alles over papier-soorten kiezen, het vormgeven en praktische processen als bijvoorbeeld een ISBN aanvragen. In de tussentijd werkte ik nog steeds drie dagen bij de bibliotheek. Alles wat ik aan de boekjes verdiende, investeerde ik weer in de uitgeverij. Ik besloot dat het tijd werd om aan het echte werk te beginnen. Al tijdens *Boekje open* had ik het idee opgevat om kinderstadsgidsen te maken. Ik wilde kinderen nieuwsgierig maken naar de geschiedenis van een stad.

Aan het werk

Uitgeven is een wonderlijk mooi vak. Op eigen kracht kun je heel veel voor elkaar krijgen. Doe je niks, dan gebeurt er niks. Zet je het een en ander in gang, dan ontstaat er zomaar een boek. Als uitgever durf ik bovendien het risico te nemen een boek in de markt te zetten.

Ook bij de kinderstadsgids van Dordrecht, de eerste in de reeks, had ik dit risico verkleind door opnieuw subsidie aan te vragen. Ik had via mijn contactpersoon bij de VVV Dordrecht gehoord dat er een samenwerkingsverband tussen zes Hollandse steden bestond. Deze zes wilden hun stad op diverse manieren promoten. Verschillende overheidsinstanties, waaronder de betreffende gemeentes, maakten geld vrij voor deze stichting. Ik kwam dus precies op het goede moment: de stichting heeft alle stadsgidsen deels gesubsidieerd.

Voor elke stadsgids stelde ik een redactieraad samen die bestond uit een plaatselijke auteur, iemand van de VVV en een historisch deskundige. Via de plaatselijke bibliotheken achterhaalde ik kinderboekenschrijvers uit de betreffende steden. Zo deden Bies van Ede (Haarlem), Vivian den Holander (Gouda) en Selma Noort (Leiden) mee. Overige gidsen werden door een journalist en een historicus geschreven. Het maken van de stadsgids was een gigantische organisatie. Ik maakte de planning en ontwikkelde de formule: een gidsje met twee kinderrondwandelingen van elk anderhalf uur beschreven met allerlei leuke, historische wetenswaardigheden. De verfijning van de formule volgde tijdens het productieproces.

Voordat we met een stadsgids begonnen, wandelde ik met de auteur door de stad om te kijken waar onder meer de sappige verhalen zaten. Daarna ging de auteur aan de slag, vervolgens

maakte de illustrator de waarheidsgetrouwe tekeningen en kwamen de vormgeving en druk. Elke gids kostte zo'n half jaar productietijd. Ik zat bovenop elke fase van het productieproces: elk detail moest kloppen. Als de wandeling beschreven was, ging ik hem zelfs met een groepje kinderen proeflopen om te kijken of ie wel klopte én interessant genoeg voor de kinderen was.

Over de fysieke verschijning van de gids heb ik lang nagedacht. Bibliotheken en boekhandels willen graag een boek met een harde rug, zodat je makkelijk de titel kunt lezen vanaf al die planken. Maar ik koos liever een ringband zodat tijdens de wandeling de bladzijden makkelijker omgeslagen kunnen worden. De ingenieuze oplossing kwam van mijn vormgever: de gids kreeg een ringband maar is omsloten door een uitklapbare cover met tijdbalk en plattegrond.

De doelgroep van de stadsgids over Dordrecht was niet lastig te definiëren. Ik benaderde de VVV, de scholen en boekhandels. De gemeente had laten weten duizend exemplaren af te nemen voor nieuwe inwoners van de stad. Ik liet er tweeduizend drukken. De dozen werden bij mij thuis bezorgd. Overall stonden ze: van het toilet tot

onder mijn bed. Met stapels gidsen in mijn fietstassen verwerkte ik de bestellingen bij de boekwinkels en scholen. Ik heb in die tijd wat afgefiets!

Na het trucje in Dordrecht, volgden binnen twee jaar de andere vijf gidsen. De Haarlemse kinderstadsgids was mijn grote klapper. De gemeente zocht een cadeau-tje om elk jaar aan alle schoolkinderen in groep zeven te geven. Ik kwam precies op tijd met de gids die een paar jaar achter elkaar het cadeau voor deze kinderen werd. Omdat ik wist dat de gemeente er een

groot aantal nodig had, liet ik er vijfduizend per keer drukken. Dat is zoveel goedkoper dan een kleiner aantal onder de duizend. Ik heb goed verdiend aan deze uitgave. Alles wat ik boven een bepaald bedrag aan winst maakte, droeg ik volgens afspraak af aan de stichting die het samenwerkingsverband tussen de zes steden promootte. Deze kinderstadsgids leverde me niet alleen geld op, maar ook naamsbekendheid. De serie is heel belangrijk voor Inktvis geweest, omdat ik me er definitief mee vestigde als uitgever.' <<

ELSELINE KNUTTEL:
‘De serie kinderstadsgidsen gaf me de kans me definitief te vestigen als uitgever’

Dit is een tekst uit het boek Droomdebuut van Marjoleine Tel. Het boek is op 23 september verschenen bij Insider Media. Zie www.droomdebuut.nl voor meer informatie over deze uitgave.

STAMKROEG UITGEVERIJ

Luister en lees mee wat boekenvak-tweeps fluisteren op Twitter. Zie ook www.twitter.com/boekblad/uitgeverij

EvaReindersRed Mijn favoriete boekenvakkers zitten vandaag en morgen in het vliegtuig naar NY. Toch onplezierig gevoel, rond 9/11 en met Wilders onderweg. 11 september, 9:16

CasparDullaart Fukkeroni, ik had vandaag m'n drukste Selexyzbeurz oot. Nimmer zo veel gepraat, maar wel heel goed verkocht. #topnajaarsaanbieding 11 september, 9:08

Boekenmeer Een nieuwe, interessante vacature bij Uitgeverij Meinema: acquireread redacteur <http://bit.ly/cxbPSO> Please RT 9 september, 17:50

uitgeverijnsnor we zijn bezig ons ordersysteem te professionaliseren. Hoe klinkt dat? Net alsof we echt een snor hebben 9 september, 15:49

CasparDullaart @dnwebookhandel had je nog wel voorraad na gisteravond? Er werd druk gekocht tijdens de opening. 9 september, 15:48

fwehkamp eindelijk 'gewoon' werken, na #manuscripta, late diner met US auteur en presentatie op de Argentijnse Ambassade... 9 september, 15:47

victorschiferli Dingen die niet kunnen met een e-book: 1) boekverbrandingen 2) signeren en opdrachten 3) uitlenen en niet terugkrijgen. 9 september, 14:30

gwaldmann Eens met Boezeman #Boekblad. Waar men over spreekt in Amsterdam, doet men in Utrecht. 7 september, 21:07

SanderK did an introduction lecture for new students Publishing course at Boekblad Academie. Not too many broken dreams? <http://bit.ly/bxNT07> 6 september, 23:23